

## Zpráva ze setkání na téma „Sucho a eroze“

konaného dne 23. 11. 2017 na Regionálním centru v Hodoníně

Dne 23. 11. 2017 se v Hodoníně pod záštitou paní senátorky Ing. Bc. Anny Hubáčkové a ve spolupráci s Místní akční skupinou Dolní Morava, z. s. uskutečnilo setkání nad problematikou sucha, hospodaření s vodou a zadržení vody v krajině na území našeho regionu. Touto problematikou se v letošním roce také vážně zabývali starostové obcí Regionu Podluží na podzimních zasedáních Rady starostů v Dolních Bojanovicích a Hruškách.

Setkání se zúčastnili starostové obcí Lužice, Ladná, Dolní Bojanovice, Starý Poddvorov, Terezín, Kostice, Hrušky, Mikulčice, Lednice, města Hodonín a odborníci z institucí, kterých se tato problematika týká. Hosty byli pan prof. Ing. Miroslav Dumbrovský z Ústavu vodního hospodářství krajiny, Dr. Ing. Antonín Tůma, ředitel pro správu Povodí Moravy, Ing. Miriam Dzuráková s kolegy z VÚV TGM Brno a Ing. Petr Koutný z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

Společně se diskutovalo nejen nad studií protierozních opatření pro jednotlivé obce regionu, která v minulých letech vznikla, ale také nad dalšími problémy v regionu, jako je záměr těžby štěrkopísku u Moravského Písku, která ohrožuje zdroj pitné vody pro náš region, využití důlních vod, obnovy či výstavby závlah, dále o kvalitě a možném využití odpadních vod z ČOV, které při velkém suchu jsou často jediným zdrojem vod v recipientech, ale také o budoucí podpoře projektů v životním prostředí, které v roce 2018 vyhlásí Jihomoravský kraj a Místní akční skupina Dolní Morava z.s.

Pan prof. Ing. Dumbrovský, který zpracoval studii protierozních opatření pro obce v našem regionu zdůraznil ve své prezentaci, že stupeň ohrožení vysychání půd je pro naši oblast extrémní a dochází ke zvyšování rozsahu ploch, které jsou erozí ohroženy. Vyčíslil také škodu, která by mohla vzniknout ztrátou půdy při pěstování erozně nebezpečných plodin (kukuřice, řepka, slunečnice). Půdní erozí dochází ke ztrátě půdy - 1 cm smyvu na 1 ha přichází krajina o 100 m<sup>3</sup> půdy. Náklady na těžbu erozně splavené půdy jsou minimálně 300 Kč (někdy i 1000 Kč) pro 1 m<sup>3</sup> půdy. Ztrátou půdy a její následnou těžbou dochází k ekonomickým škodám minimálně 65 000 Kč na 1 ha. Pro Českou republiku by bylo efektivnější poskytovat dotace na ochranu půdy, než tak jako nyní, pouze dotace podle rozměrů obhospodařovaných ploch. Omezit by se měli zvláště rozsáhlé plochy erozně nebezpečných monokultur. Další opatření proti erozi jsou zatravnění údolnic, průlehy záchytné i svodné, ochranné nádrže. Opatření proti erozi probíhají pomalu, nejsou nastaveny politické a ekonomické podmínky, nejsou ani nástroje, jak je prosadit do praxe. Nejnáročnější problém je vyřešení vlastnických vztahů, tady je aktivita na straně starostů – mají v rukou návrhy řešení a studie protierozních opatření. Řešením problémů s erozí by byly komplexní pozemkové úpravy, tam však starostové naráží na to, že obec nespĺňuje podmínky pro vyhlášení komplexních pozemkových úprav. Státní pozemkové úřady mají ve své moci vyhlášení komplexní pozemkové úpravy v obci, kde dochází k problémům jak s vodní, tak větrnou erozí. Nezanedbatelnou úlohu v boji proti erozi je osvěta zemědělců a změna dotační politiky státu. Důležitá je také následná kontrola protierozních opatření, jestli tyto opatření plní svou funkčnost. Nejvíce erozí zasaženým katastrem je katastr obce Čejkovice, tam dochází k velké degradaci půdy naopak jako vzorovou obec, která na svém území vytvořila mnoho protierozních opatření vyzdvihl pan prof. Dumbrovský obec Šardice.

Paní senátorka Ing. Bc. Anna Hubáčková oznámila chystanou novinku v podobě finanční podpory ze strany Jihomoravského kraje. Na začátku roku 2018 bude Jihomoravský krajský úřad vypisovat dotační program pro podporu vzniku a rekonstrukcí malých vodních nádraží, mokřadů, tůní, opravu koryt drobných vodních toků, říčních ramen a protierozních opatření. Ve výzvě bude alokováno přibližně 6

mil. Kč, žadatelé mohou být obce, dobrovolné svazky obcí, veřejnoprávní instituce a církve. Maximální výše dotace na projektovou dokumentaci bude 50 000 Kč, na realizaci projektu pak 300 tis. Kč.

Diskuze se dotkla problému ztráty vody v katastrofách obcí Mikulčice a Moravská Nová Ves způsobenou zrušením jezu na řece Moravě. Pan Dr. Ing. Tůma, ředitel Povodí Moravy v diskuzi sdělil, že se tímto problémem zabývají a problém řeší se Slovenskou republikou. Dále se dotkl problému s hospodařením s omezenými vodními zdroji, zejména s vodou pro závlahy. Zdroje podzemních vod jsou omezené, nepostačují k zásobování obyvatelstva pitnou vodou v plném rozsahu, a proto je v průměru kolem 40 % obyvatel závislých na dodávkách pitné vody z povrchových zdrojů (nádrží). A to vyjma Kraje Vysočina, kde je tento poměr opačný. Upozornil, že Dyjsko – svratecká vodohospodářská soustava představuje převážnou část nádrží jako vodárenských s přednostním využívání povrchové vody k dodávce surové vody pro pitné účely a zejména v době sucha a poklesu hladin hospodaření na nádržích vychází ze schválených regulačních stupňů, kde hrozí odstavení dodávek vody pro závlahy z důvodu zachování jejich zbytkového množství v nádrží pro vodárenství. Z tohoto důvodu je nezbytné účelné hospodaření se všemi vodními zdroji a posílení akumulace povrchových vod. Při stálém poklesu hladin podzemních vod a jejich ohrožení nelze předpokládat zvýšení dodávek podzemní vody pro pitné účely. Doporučení pro všechny zemědělské subjekty je, aby si vytvořili vlastní akumulaci v závlahových nádržích v době nadbytku vody – v době na vodu bohatších jarních měsíců a v době intenzivních srážek.

Na setkání se řešil problém s využitím vod z ČOV. Odborníci z Výzkumného ústavu vodohospodářského upozornili na legislativní překážky návratu vody z ČOV např. jako závlahu, upozornili také na kvalitu odpadních vod a tím možné omezení jejich využívání (např. rezidua hormonů a farmak).

Starostové byli upozorněni na možnost předběžných konzultací svých projektů malých vodních nádrží, mokřadů, revitalizací toků a opatření v krajině se správcem povodí – pořizovatelem základních vodohospodářských plánovacích dokumentů (Plánů dílčích povodí) a to s vazbou na podporu a posouzení souladu záměrů obcí s těmito plánovacími dokumenty. Kontaktní osoba za povodí Moravy, s.p. – Ing. Miroslav Foltýn, vedoucí útvaru vodohospodářského plánování, mail.: [foltyn@pmo.cz](mailto:foltyn@pmo.cz), tel.: 541637637. Další doporučení obcím je projednání záměrů s Agenturou ochrany přírody a krajiny, a to opět s vazbou na požadavky a podmínky dotačních titulů Ministerstva životního prostředí. Kontaktní osoba je Ing. Petr Koutný, který hodnotí projekty v rámci Operačního programu životní prostředí na Agentuře ochrany přírody a krajiny.

Diskutována byla i problematika možnosti využití důlních vod případně důlních děl. Studii vlivu těžby na podzemní vody po cca 30 letech hornické činnosti v současné době zpracovává státní podnik Diamo, výstupy ze studie budou projednány s OBÚ v Brně a budou přístupné i starostům.

Cílem tohoto setkání byla odborná diskuze nad problémy regionu, kde se starostové obcí dozvěděli mimo jiné i důležité věci týkající se praktických rad, jak postupovat při realizacích opatření pro zlepšení životního prostředí ve svých obcích a kde jsou naopak velké překážky, které nejsou v jejich silách vyřešit samostatně, nýbrž jen s pomocí podobných setkání s odborníky a politiky.

Další setkání je naplánováno na konec ledna příštího roku 2018.